

EU vesienkäytön suunnittelun koplaaja

LK 3/7/10

Puheenaihe

Lapin liitto ei ole syyllistynyt koplaukseen vesien käytön suunnittelussa. Koplaajat ovat Brysselissä.

Euroopan Unioni on antanut kaksi vesienkäytön suunnitteludirektiiviä; vesipolitiikan puitedirektiivi ja tulvariskien hallintadirektiivi. EU:n tahto on, että käyttö ja hoito suunnitellaan vesistökohtaisesti yhtenä kokonaisuutena, niinpä tulvadirektiiviin on sisällytetty määräys, jonka mukaan kahden eri direktiivin keskeiset tavoitteet tulee ottaa suunnittelussa huomioon ja sovittaa yhteen. Vesipolitiikkadirektiivin tavoitteena on hyvä pinta- ja pohjavesien kemiallinen ja ekologinen tila 2015 mennessä, ja tulvadirektiivin tavoitteena on vesistökohtaisesti asetettujen ta-

voitteiden mukaiset riskien hallintasuunnitelmat vuoteen 2015 mennessä.

Vesipolitiikan puitedirektiivissä on tärkeä joustonvara, joka mahdollistaa vesien hoidon tavoitteiden soveltamisen yhteen esim. tulvariskien hallintaan liittyvän mahdollisen rakentamisen kanssa. Vesipolitiikan tavoitteiden määräaikaa voidaan pidentää perustellusta syystä mm säännöstelyn muuttamiseen liittyvien syiden tai kalatien rakentamisen johdosta.

Valtioneuvoston vahvistaman Kemijoen vesistön hoitosuunnitelman mukaan vesistön kemiallinen tila on hyvä. Sitä vastoin ekologisen hyvän tilan saavuttaminen edellyttää kalatien rakentamista merestä Ounasjolle. Kalatie on näin aivan oleellinen

osa Kemijoen vesistön hoitosuunnitelmaa.

Valtioneuvoston vahvistamien suunnitelmien johdosta maa- ja metsätalousministeriö valmistelee parhaillaan valtakunnallista kalatiestrategiaa, jossa arvioidaan kalateiden rahoitustarpeet ja priorisoidaan kohteet. Nyt kalateiden toteuttamiseen käytetään 900 000 euroa vuodessa. Alustavasti on arvioitu, että valtioneuvoston vahvistamat suunnitelmat edellyttävät valtion rahoituksen kaksinkertaistamista. Toisaalta suunnitelmat lisäävät painetta muuttaa kalastonhoitovelvoitteita velvoitteiksi osallistua kalateiden toteuttamiseen rakennetuissa vesistöissä. Tätä on jo ryhdytty selvittämään myös Kemijoella.

Tulvadirektiivin mukaiset tulva-

riskikartat pitää olla valmiit jäsenmaissa 2011. Suomessa vesistöjen tulvavaara-alueet on jo käytännössä kartoitettu. Nyt on menossa suurtulvien tuhojen laadun ja euromääräisen suuruuden arviointi.

Ounasjoen suurtulvan 2005 tuhot Kittilässä olivat noin 6 miljoonaa euroa. Saarenkylä oli 1993 veden vallassa, mutta tuhoilta säästyttiin, koska Ounasjoen virtaama tuolloin oli huomattavasti pienempi kuin vuonna 2005, mutta jos Ounasjoen virtaama olisi ollut sama kuin 2005 Saarenkylän tuhot olisivat voineet olla jopa 22 miljoonaa euroa (Lapin ympäristökeskuksen arvio).

Ounasjoen tulvan jälkeen Rovaniemi käynnisti tulvien hallintasuunnitelmien valmistelut. Direktiivi edellytti kuitenkin suunnitel-

mien vesistökohtaista valmistelua, niinpä Rovaniemi esitti Lapin liitolle koko Kemi-Ounasjoen vesistön monikäyttösuunnitelman valmistelua, jossa olisi mukana tulvariskien hallinnan ohella myös vesien hoitoon ja muuhun käyttöön liittyvät tavoitteet. Rovaniemen aloitteen pohjalta Lapin liitto on tehnyt selvityksiä, joiden mukaan päävaihtoehdot Rovaniemen kohdalla ovat:

1) Sulamisvesien kiinniotto Pelkosenniemen yläpuolella, 2) Saarenkylän ja eräiden muiden alueiden pengerrys sekä Kemijoen ruoppaus kaupungin alueella. 3) Edellisten yhdistelmä.

JAAKKO YLITALO

Kirjoittaja on toiminut tulvariskilakia valmistelleen työryhmän jäsenenä.